

Секція : Бухгалтерський облік, аналіз аудиту

Мулик Т.О.

доцент кафедри економіки та аналізу

Мулик Я.І.

асистент кафедри аудиту та державного контролю

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОПОДАТКУВАННЯМ

Податкові розрахунки займають особливе місце в системі управління будь-яким підприємством. Актуальність даного питання завжди на часі, оскільки держава приділяє неабияку увагу наповненню бюджетів всіх рівнів за рахунок податків та пильно за цим слідкує. Чинним законодавством передбачено суворі санкції за порушення чи невиконання податкового законодавства. В цій ситуації актуалізуються питання податкового планування, управління оподаткуванням та організації контролю за нарахуванням та сплатою податків.

Контроль є важливою функцією управління підприємством і його підрозділами. У широкому розумінні контроль — це перевірка відповідності фактичних характеристик (процесів, діяльності, об'єктів) установленим вимогам (обмеженням). На підприємстві контролю підлягають усі матеріальні та грошові потоки, виробничі процеси, діяльність людей, витрати ресурсів і результати. У процесі контролю збирається й аналізується необхідна інформація, виявляються відхилення фактичних показників від установлених (планових, стандартних) та їх причини. Особливу роль контроль відіграє в системі оподаткування, який здійснюється і на рівні держави і на рівні суб'єктів господарювання.

Внутрішній контроль за процесами оподаткування представляє собою організовану діяльність певних працівників підприємства і, перш за все, його

бухгалтерської служби, направлену на забезпечення перевірки правильності відображення в обліку об'єктів оподаткування, відповідності методики обчислення та сплати податків законодавчим нормам, достовірності застосування податкових пільг, складання податкової звітності тощо.

На думку дослідників, якість внутрішньогосподарського податкового контролю, що включає рівень, повноту, достатність, порядок виконання бухгалтерами та внутрішніми контролерами, як суб'єктами контролю, роботи із забезпечення досягнення його цілей, реалізації окремих процедур, є досить важливою умовою ефективності податкового планування підприємства. [1, с.252].

З огляду на це, важливими є питання розробки методики контролю, вдосконалення та оптимізації процедур внутрішнього контролю за оподаткуванням, підвищення якості проведення такого контролю, його інформаційне забезпечення, тощо.

Розробка методики контролю за оподаткуванням має враховувати певні особливості. Серед них: базування на суворому документуванню операцій; врахування відмінностей головних об'єктів оподаткування (доходи (прибуток), додана вартість продукції, робіт, послуг, спеціальне використання природних ресурсів, майно юридичних осіб, інші об'єкти, визначені законами; впорядкування первинної документації з обліку головних об'єктів оподаткування та визначення основних джерел інформації та інформаційної бази контролю). [4, с. 518].

Контрольні процедури – це система методичних дій, які здійснюються посадовими особами при проведенні перевірки за нарахуванням та сплатою податків. За допомогою певних процедур здійснюється реалізація податкового контролю. Конкретні процедури дослідження документів залежать від способів порушень чинного законодавства та ухилення від сплати податків.

Процедури контролю можна здійснювати як шляхом детальної перевірки правильності відображення в бухгалтерському обліку оборотів і сальдо за рахунками, так і шляхом аналізу та оцінки, одержаної внаслідок перевірки

інформації, дослідження важливих фінансових та інших показників підприємства, що перевіряється, особливо їх незначних відхилень від очікуваних значень, а також виявлення причин їх викривлень. [1, с.252].

Організація внутрішнього контролю за нарахуванням та сплатою податків може охоплювати наступний перелік питань (рис. 1).

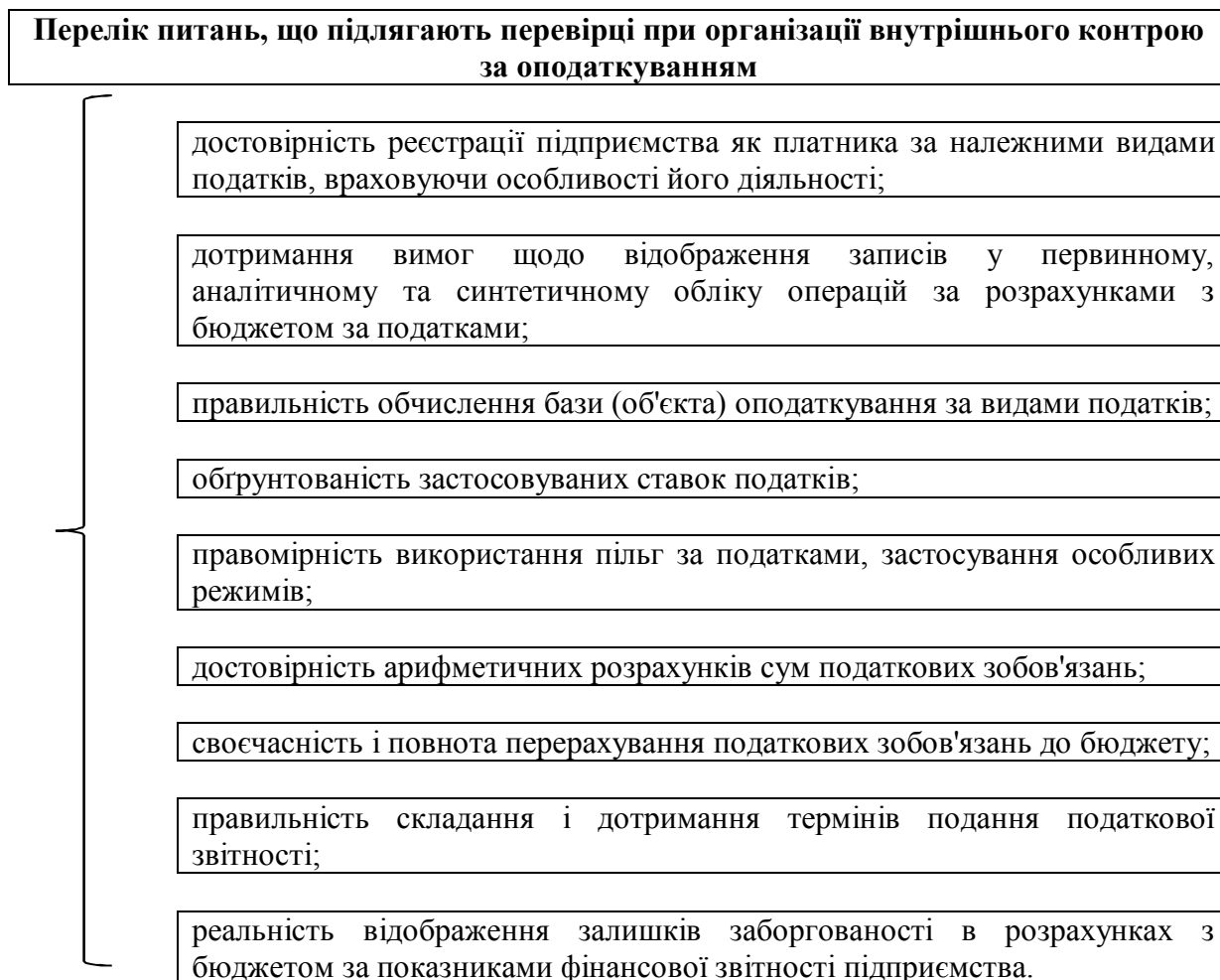

Рис. 1. Перелік питань, що підлягають перевірці при організації внутрішнього контролю за оподаткуванням.

При організації внутрішнього контролю важливе значення слід відводити його інформаційному забезпеченню. Основою такого інформаційного забезпечення є, звичайно, дані бухгалтерського обліку, проте, як показує практика, вони не завжди відповідають інформаційним запитам. З метою посилення ефективності контролю, на підприємствах доцільно розробляти положення щодо організації внутрішнього контролю розрахунків за податками та фіксувати відповідні дані в наказі про облікову політику підприємства в

частині обліку розрахунків за податками.

Так, при формуванні облікової політики для цілей оподаткування в Наказі про облікову політику необхідно відобразити такі елементи: метод оцінки запасів при їх списанні; перелік статей виробничої собівартості; методика списання транспортно-заготівельних витрат; склад та порядок списання постійних та змінних загальновиробничих витрат; база розподілу загальновиробничих витрат. Оформивши належним чином цей документ і прописавши в ньому спірні питання, підприємства можуть убезпечити себе від розбіжностей і непорозумінь при податкових перевірках та уникнути фінансових санкцій. [3].

Загалом, слід відзначити, що з метою ефективного управління податковими потоками на підприємстві доцільно реалізовувати політику податкового менеджменту, основними складовими якої є податкова політика, податкове планування та оптимізація оподаткування, що взаємопов'язані та є необхідними складовими системи менеджменту підприємства. Оптимізація розрахунків із бюджетом означає прийняття найефективнішого управлінського рішення з альтернативних. Зокрема, це стосується обрання режиму оподаткування, використання податкових пільг, уникнення штрафних санкцій, зміни характеру господарських операцій тощо. Важливою умовою оптимізації є отримання фінансових або інших переваг від господарської діяльності, а також підвищення ефективності функціонування підприємства. Поряд із оптимізацією варто здійснювати контроль виконання управлінських рішень, в результаті якого можуть формуватися пропозиції щодо зміни податкової політики підприємства в майбутньому. [2, с. 35].

Таким чином, внутрішній контроль в системі управління оподаткуванням виступає дієвим засобом як формування ефективної податкової політики підприємства так і попередження можливих порушень податкового законодавства. Своєчасний та надійний внутрішній контроль розрахунків з бюджетом за податками сприятиме уникненню штрафних санкцій, підвищуватиме рівень економічної безпеки підприємства в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Корягін М. Облік, аналіз і контроль розрахунків за податками і платежами в системі управління підприємством /М.Корягін, М.Брич // Економічний аналіз. – 2010 р. – Вип.6. – с.251 – 253.
2. Матвієнко Т.О. Удосконалення інформаційного забезпечення податкового планування переробних підприємств /Т.О.Матвієнко//Економіка та держава. – 2012. – № 8. - С. С. 32-35
3. Мулик Т. О. Облікова політика як інструмент управління оподаткуванням [Електронний ресурс] / Тетяна Олексіївна Мулик // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/>.
4. Ялі Т. П. Особливості методики внутрішньогосподарського контролю розрахунків підприємства за податками / Т. П. Ялі // Формування ринкової економіки [Електронний ресурс]: зб. наук. праць. – Спец. вип. : у 2 ч. Організаційно-правові форми агропромислових формувань: стан, перспективи та вплив на розвиток сільських територій / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана"; відп. ред. О. О. Беляєв. – К. : КНЕУ, 2011. – Ч. 2. – С. 517–523.